

Harju maakonnas Kose vallas Virla külas Vismanni kinnistu eraldistel 3 ja 5 aegjärgse raie ja eraldisel 6 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Osaühing KARO METS (registrikood 11422840) volitatud esindaja Jano Lepik'u 07.02.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõike 4, § 9 lõike 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõike 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõike 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Vismanni kinnistu (registriosa nr 19124250, katastritunnus 36302:003:0002) eraldistel 3 ja 5 aegjärgse raie ja eraldisel 6 lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Osaühing KARO METS volitatud esindaja Jano Lepik esitas 07.02.2025 Keskkonnaametile metsateatistid Vismanni kinnistu eraldistel 3 ja 5 aegjärgse raie ning eraldisel 6 lageraie tegemiseks. Raie eraldisel 3 on kavandatud 0,31 ha suurusel alal, kavandatud hinnanguline raie maht on 53 tm, eraldisel 5 0,21 ha suurusel alal, kavandatud hinnanguline raie maht on 38 tm ning eraldisel 6 0,18 ha suurusel alal, kavandatud hinnanguline raie maht on 20 tm. Metsateatistid on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) vastavalt nr 50001107247, 50001107248 ja 50001107249 all.

Kavandatud tööalad paiknevad Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis. Metsise püsielupaigas kehtib looduskaitse seaduses (edaspidi LKS) sätestatud kaitsekord keskkonnaministri 13.01.2005 määruse nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” (edaspidi kaitse-eeskiri) erisustega. Virla metsise püsielupaiga piiranguvöönd kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala koosseisu.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatavad tegevused on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõike 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang

lisatakse KMH algamise või algamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Eraldisel 3 kavandatakse aegjärkset raiet 0,31 ha suurusel alal, kavandatav raie maht on 53 tm ning eraldisel 5 kavandatakse aegjärkset raiet 0,21 ha suurusel alal, kavandatav raie maht on 38 tm.

Aegjärgne raie on turberaie uundusraie, mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 4 punkt 1 ja lõige 6, MS § 30 lõige 1). Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järk-järguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS § 30 lõige 2). LKS § 14 lõige 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektil tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” punkti 2 kohaselt ei tohi 45-64%-lise algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie esimese järguga viia madalamale kui 30% ning 65%-lise ja suurema algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie esimese järguga viia madalamale kui 50%. Vismanni kinnistu kehtivate metsa inventeerimisandmete (registreeritud 21.20.2020) kohaselt on eraldise 3 puistu esimese rinde täius 64% ja eraldise 5 puistu esimese rinde täius 67%. Seega, antud juhul ei tohi eraldise 3 puistu esimese rinde raiejärgne täius langeda alla 30% ning eraldise 5 puistu esimese rinde raiejärgne täius langeda alla 50%.

Eraldisel 6 kavandatakse lageraie 0,18 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 20 tm. Lageraie on uundusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 1), mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 6). Lageraie korral raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud seemnepuudeks jäetavad 20–70 hajali või mõnepuuliste gruppidega paiknevad mändi, arukaske, saart, tamme, sangleppa, künnapuud või jalakat ühe hektari kohta ja elujõuline järelkasv ning säilikpuud ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad (MS 29 lõige 1).

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Vismanni kinnistu asub Harju maakonnas Kose vallas, kus kehtib Kose Vallavolikogu 22.06.2021 otsusega nr 284 kehtestatud Kose valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

¹ Kättesaadav: <https://kosevald.ee/uldplaneering>

Kavandatavate tegevuste eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Raiete käigus taastumatu loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Vismanni kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa ning see asub hajaasustuspäikeskonnas.

Eraldisel 5 kavandatava raieala mõjualas, milleks loetakse kuni 30 m³, asub Lipu maaüksus (katastritunnus 36302:003:0210), mille väljaspool Natura alasid asuval eraldisel 19 (0,32 ha) on registreeritud lageraie hinnangulise raie mahuga 89 tm (registrikanne nr 50001092560, kinnitatud 28.12.2024).

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana, lageraie järgselt on metsaomanikul kohustus tagada metsa uuenemine (MS § 24 lõige 3, § 25 lõige 1).

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

Raiealadel ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raiealad asuvad jänesekapsa-mustika ja mustika-kõdusoo kasvukohatüüpides ja seal kasvavad küpse metsa arenguklassi kuuluvad kuuse ja halli lepa enamusega puistud.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raieist otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet.

Raiet kavandatakse metsamaastikus, kavandatav raieala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatavad raiealad asuvad Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala koosseisu. Metsise püsielupaigad on kaitse alla võetud eesmärgiga kaitsta II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise väljaspool kaitsealasid asuvaid elupaiku, mida tuleb kaitsta liigi soodsa seisundi tagamiseks (kaitse-eeskirja § 1). Tingimused metsa majandamisele püsielupaiga piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 4.

Kavandatavad raiealad asuvad Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel alal, kus on registreeritud Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva II kaitsekategooria⁴ kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik (registrikood KLO9134360).

Kavandatavad raiealad kattuvad kogu ulatuses EELIS-e andmetel II kategooria kaitsealuse linnuliigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaigaga (registrikood KLO9124165).

Eraldisele 3 kavandatava raiealaga piirnevale alale, st raieala 30 m mõjualasse jääb loodusdirektiivi⁵ I lisas nimetatud elupaigatüübi siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) tunnustele vastav ala.

Eraldisega 6 kavandatava raieala 30 m mõjualasse jääb I kategooria kaitsealuse linnuliigi kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) elupaik (registrikood KLO9128617).

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas

⁴ I ja II kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrusega nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁵ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raietööga selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Metsise püsielupaiga piiranguvööndis on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (kaitse-eeskirja § 4 lõige 9). Pinnast ei kahjustata, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või külmumata pinnaselt kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi - raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte raietööd ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima - kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, aegjärgse raiega ei tekitata lagedat ala, lageraielangi laius on kuni 25 meetrit ning langile jäetakse säilikpuud. Langi suurus ei ületa kaitse-eeskirja §-s 4 sätestatud maksimaalselt lubatud pindala, seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - kavandatud raie neid elemente ei mõjuta. Raie on kavandatud 0,7 ha suurusel alal (koos raieala 30 m mõjualasse jääva raiega, 1,02 ha), raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatavad raied on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Kõnnumaa-Väätsa linnualal ja Laukesoo looduslal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktis 18 ja punkti 2 alapunktis 179.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile.

Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatavate aegjärksete raiete tegemisel Laukesoo looduslal ja Kõnnumaa-Väätsa linnualal, säilib antud juhul puistu esimene rinne. Puid raiutakse hajali üle raielangi, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Puistud säilivad, seega metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu ning olulist mõju ei ole. Eraldisel 6 kavandatakse lageraiet 0,18 ha suurusel alal. Kavandatava lageraielangi pindala on väike, sarnanedes looduslikele häiludele. Hall lepp on lühiealine puuliik ja lageraie tegemisega tekib võimalus ala uuendamiseks väärtuslikemate puuliikidega, mis sobivad metsisele paremini. Teiste uuendusraieliikide (turberaiete) kasutamine hall leplikutes ei ole otstarbekas, sest ala uueneks taas juure- ja kannuvõsudest hall-lepaga. Seega, väikesel pindalal lageraie hall-lepikus ei muuda oluliselt maastikuilmet ega ole olulise negatiivse mõjuga loodusväärtustele. Raied on kooskõlas kaitse-eeskirjaga ja neil ei ole olulist mõju Natura 2000 võrgustiku aladele.

Eraldisele 3 kavandatava raieala 30 m mõjualasse jääb ala, kus on registreeritud Laukesoo loodusala kaitse-eesmärgiks olev loodusdirektiivi metsaelupaigatüüp siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Metsaelupaigatüübile vastav ala kavandatava raieala 30 m mõjuala piires paikneb Natura 2000 võrgustiku alal. Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid metsamaterjali vedu on võimalik eraldiselt 3 teostada ilma kavandatava raieala mõjualasse jäävat elupaigatüüpi siirdesoo- ja rabametsad *91D0 läbimata.

Kuivõrd raiet ei tehta elupaikades, siis ei saa piirnevatel aladel esinevate elupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur. Puistu raiumine kavandataval raiealal ei mõjuta kaugemal kui 30 m asuvaid elupaiksid negatiivselt.

⁶Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:
http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxsa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Raied eraldistel 3 ja 5 on kavandatud Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva linnuliigi metsise kaitseks moodustatud Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndisse, metsise elupaika (registrikood on KLO9134360).

Metsise pikaajaliseks kaitse eesmärgiks on stabiilse või kasvava populatsiooni saavutamine (1500–2400 metsisekukke) ja vähemalt 400 mänguasurkonna säilimine. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Antud ala on kaitse alla võetud Virla metsise püsielupaigana. Metsise püsielupaigad on moodustatud just metsise kaitseks ja nende moodustamisel (sh piiride paikapanemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud liigi elupaiganõudluse ja kaitse vajadusega. LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmise ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Nagu enamik liike, on ka metsis tundlik paljunemisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava⁸ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks pesitsusperioodil (sh mänguperioodil) tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raied võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Isaslindude mänguaeg kestab veebruarist kuni maikuu keskpaigani. Emaslind muneb vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, haudumine kestab 26 päeva. Pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood.

Raiekeeld metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil jääb ajavahemikku 1. veebruarist kuni 31. augustini (kaitse-eeskiri § 4 lõige 7). Sel perioodil metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise.

Kavandatud raieala mõjualas asub veel Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva kaljukotka piiritletud elupaik, mis asub Laukesoo looduskaitsealal olles üheks Laukesoo looduskaitseala kaitse-eesmärgiks. Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paikapanemisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluva ala kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kuna raietöid ei viida läbi liigi piiritletud elupaigas, võib järeldada, et raietöödega seotud häiringud (nt tavapärane metsamasinate müra, valgustus öisel ajal tehtavate raietööde puhul, inimeste liikumine) ei kahjusta liigi pesitsemist.

Kuna kavandatavatel raiealadel ja nende mõjualas ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärkideks olevate liikide elupaiku, siis kavandatavad raied Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatavad raied ei mõjuta ebasoodsalt Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis. Mõju metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgile (metsis), mis kattub Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Lisaks eelnevalt käsitletule asuvad kavandatavad raiealad EELIS-e andmetel II kaitsekategooria linnuliigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaigas (registrikood KLO9124165).

⁸ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava”, leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud.

Kanakulli kaitse tagamisel on oluliseks teabeallikaks „Kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava” (kinnitatud Keskkonnaameti 02.03.2022 korraldusega nr 1-3/22/70; edaspidi tegevuskava; võimalik tutvuda aadressil <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?dir=undefined&path=%2FLoomad%2FLinnud&openfile=3668>). Tegevuskava kohaselt on kanakull hajusalt levinud haudelind. Eestis pesitseb 400–600 paari kanakulle, kuid eelmise sajandi lõpul oli arvukus kaks korda kõrgem. Liik on Eesti Punases Nimestikus arvatud ohualtite liikide hulka ning kuulub II kaitsekategooriasse. Kanakull eelistab pesitseda vanas okasmetsas ning peab saagijahti nii metsaaladel kui kultuurmaastikus. Kanakull, kes ehitab oma pesa metsa enamasti suure ja tugeva puu toekatele okstele, asustab väga pesapaigatruu liigina sobivat pesapuistut kaua, isegi mitmete põlvkondade jooksul. Oma pesitsusterritooriumile rajab ta ühe või mitu pesa, mida ta võib erinevatel aastatel vahetada. Peamisteks liiki ohustavateks teguriteks Eestis on pesapaikade hävinemine, toidubaasi vähenemine ning pesitsusaegne häirimine. Ehkki igasugune inimese viibimine pesa läheduses tundlikul perioodil võib kanakulli häirida, on peamiseks häirefaktoriks siiski pesitsusaegsed raietööd. Pesitsusperiood kestab kanakullidel üldjuhul 1. märtsist kuni 31. juulini. Sel perioodil kanakulli elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise. Kuna lindude pesade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine on keelatud (LKS § 55 lõige 6¹ punkt 1), siis ei ole ka pesapuu (selle leidmise korral) raie lubatud.

Raiealadel ja nende vahetus mõjualas (kuni 30 m) ei leidu muid kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatavatel raietel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Kuivõrd raietel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala) või on lage ala väike (0,18 ha), siis kavandatavate raiete kumulatiivne mõju ei ole oluline. Seega ei ole kavandatavatel raietel olulist koosmõju kaitse-eesmärkidele.

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga, MS-ga ja muude õigusaktidega ning eelduslikult olulist koosmõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 4 lõikele 9 on metsise püsielupaiga piiranguvööndis keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

Kaitse-eeskirja § 4 lõike 7 kohaselt on püsielupaigas lubatud turberaie 1. septembrist 31. jaanuarini. Sel perioodil metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise ning tagab pesitsusrahu ka kanakullile ja ühtlasi tagab pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

1. Säilitada suuri haralisi mände.

2. Hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raiejäätmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteede), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele.

Soovitused lähtuvalt kanakulli elupaiganõudlusest:

1. Kuni 100 m kaugusel pesapuust mitte raiuda või teha valikraiet.

2. Uuendusraietel jätta säilikpuudena üksikuid suure võraga puid vähemalt 15% raie-eelsest puidutagavarast (ca 35 tm), gruppidenä, jätta alles surnud puid ja säilitada metsa eririndelisus.

LKS § 14 lõike 6 kohaselt tuleb kaitstaval loodusobjektil valik- ja turberaie tegemisel arvestada LKS lisas (edaspidi lisa) sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. Lisa punkti 2 kohaselt ei tohi 45-64%-lise algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie esimese järguga viia madalamale kui 30% ning 65%-lise ja suurema algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie esimese järguga viia madalamale kui 50%.

Metsa kokkuveoteede, laoplatši, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järeldus

Kavandatavatel raietel Vismanni kinnistu eraldistel 3, 5 ja 6 ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.

2. Kavandatavate tegevustega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevustega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.

3. Kavandatavate tegevustega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.

4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Teet Tamm
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond